

І полетіла муха, забрєніла та в мить знову вернула до вікна.

— Тільки тут отвір! Тільки сюди світло переходить. А коли світло переходить, то і я мушу перейти. Ані мур, ані дошки, ані навіть тоненький листочок не перепускають світла. А куди світло переходить, там певне отвір. Мушу перейти через нього в живий світ, бо тут мене жде голодова смерть.

Не пускає! Нічого нема, а не пускає!..

Премудра і непоправна муха згинула при вікні — як жертва своєї „фільософії“. Убило її „невидиме“, якого вона не могла зрозуміти, ні приймати.

Та хто журився би мухами — це про людей мова!

Сотворення людини.

Казка.

Коли скінчилася рійка огнистих атомів на нашій землі і вода поплила по її сціпенілому тілі, дихнув Господь Бог духа життя на землю і сказав:

— Рости і множися!

І відвернув Господь Бог своє лице від землі, а звернув його до світу, що творився 50 мільонів літ світла далеко від нашого сонця. А дух життя, що його Бог дихнув на нашу землю, ріс і множився. Як із зародкової клітини розвиваються ріжнородні ґрупи клітин: тут коріння, тут кора, тут листя, тут квіт — у рослин, а в звірят — тут мязні, тут жили, тут нерви, кості, очі, шерсть, роги, так у первовіці з одного роду життя розвивалися ріжні роди, щораз нові. Нашадки ставали неподібні до своїх предків, як роги в оленя неподібні до його очей, ані до його шерсти, ані до його жил і нервів, хоч цілий олень розвинувся з одної клітини.

Таким способом розвинулися всі роди рослин і звірят аж до малп.

По 50 мільонах літ і знову звернув Творець своє лице на нашу землю, і всякий рід рослин і звірят назвав добрим.

Коли ж побачив малпи, павіанів, мандрилів, орангутанів і горилів, засміявся. Тільки один раз у цілій вічності засміявся Творець — коли побачив малпи. І сказав Творець:

— Вичерпався дух життя, що я його дав землі, і на закінчення витворив карикатуру того, що я хотів.

Замість квіту цілого сотворення, вийшла карикатура.

І дихнув Господь Бог нового духа життя на землю і повстала людина.

І сказав Господь Бог :

— Ось це той, що я його хотів мати — вінець сотворення, мій образ і моя подоба.

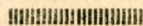
А ангели, що приглядалися божому творенню, мали між собою таку розмову :

Вся природа — система законів і мудрости. Тому Бог усе назвав добрим. А малпи це злім у тій системі. Від нижчого відбігли, до вищого не дійшли. Нескінчений твір, випадки при творенні. Всяке сотворіння це уклад геометричних фігур, а в малп усі лінії поломані. Глядіть на те мале горіля — виглядає, наче б йому було 100 років, таке поморшене, мохом обросле, гідке. Ніс наче кінським копитом розторощений, гідкий пісок, ціла стать зломана. Кінь, корова, лев, тигр — це звершені взірці краси в порівнанні з ним. Тай ніяка користь з малп нікому, а шкідники з них божевільні: коли шукають собі їди, то 10 разів стільки напсують, скільки зідять.

Чи не хотів Бог показати нам на малпах, що більшої карикатури ніхто не видумає? Глядіть на того мандріля: передом і задом він наругується на ціле сотворення, на його красу, і премудрість!

А людина це повторення цілого сотворення в одному естві: всі гарні геометричні фігури здійснені на її тілі, а її дух відзеркалює в собі божество.

Такою вийшла людина з рук божих, але що з неї буде, це від неї залежить (бо дав їй Бог духа свобідного творення): чи її ідеалом стане гідка, себелюбна малпа, карикатура життя, чи святий Творець життя.

Улас Самчук.

Волинь.¹⁾

Тут колись розшалілий варвар пльондрував здобутки пращурів оцих самих дядьків, а самі вони топчуть постолом чужу порожню землю. Над очеретами пливуть отари сірих, буцматих хмар.

Напружений гострий зір братів сповзує між ними та очеретом на протележну сторону, за пригірком, розпочинається пан-

¹⁾ Гл. „Дзвони“ ч. 1, 2, 3, 4 і 5 1932.